

FORMIDABALA UTMANINGAR Partierna gör utspel som är dåligt anpassade till de formidabla utmaningar som väntar Sverige. Åldrandet, energiomställningen och företagsflykten borde väcka varje partistrateg, menar nationalekonomen Börje Tallroth.

Sanningar undanhålls väljare

Under de närmaste två decennier kommer Sverige att möta tre fundamentala ekonomiska utmaningar – globaliseringen, konsekvenserna av den svenska befolkningens åldrande och omställningen av vårt energisystem.

Dessa utmaningar kräver drastiska omställningar för att rädda jobben och säkra välfärden.

Vad som gör dessa utmaningar så formidabla är att de möter Sverige mer eller mindre samtidigt – under de närmaste två decennierna. Det råder inte heller någon osäkerhet om de krafter som är i rörelse.

Mot denna bakgrund förväntar man att debatten inför riksdagsvalet borde handla om hur blocken avser att hantera dessa utmaningar. Istället gör partierna utspel, som är dåligt anpassade till de ekonomiska realiteter som väntar Sverige.

Ett privat företag som marknadsför sina produkter på liknande sätt skulle förmodligen släpas inför domstol för vilseledande reklam.

Internationellt har ledande politiker, ekonomer och tankeledare länge varnat för att världen står inför en djupgående omlokalisering av framför allt tillverkningsindustri och it-tjänster.

I USA har den nya trenden med lönestagnation – som tillskrivs konkurrensen från främst Kina – lett till starka protektionistiska strömningar. Företrädare för Tysklands storföretag uttrycker djup oro över risken att en dag bli uppköpta av asiatiska företag.

Två svenska nationalekonomer, Mats Persson och Marian Radetzki, varnade nyligen för att Indiens och Kinas inträde på världsmarknaden framtvingar antingen reallönesänkningar eller ökad arbetslöshet i västvärlden.

Framstående näringslivsföreträdare bedömer att en mycket stark utflyttning av svenska jobb till låglöneländer i Östeuropa och i Asien är att vänta.

Sverige har agerat föredömligt tidigt med en reform av pensionssystemet.

FOTO: MIKAEL KARLIN/SCANPIX

Nära hälften av alla industrijobb kan lämna landet. Trots alla tecken och varningar betraktas globaliseringen i Sverige fortfarande som en kuriositet som inte direkt berör oss.

Det hävdas ofta att Sveriges framtid ligger i kunskapsintensiv produktion. Men internationella jämförelser visar att svenska elever inte ligger bra till i skolämnen som är vitala i en framtida ekonomi.

Mycket omfattande investeringar i utbildning tillsammans med åtgärder för att skapa ett innovations- och företagsvänligt klimat blir nödvändiga för att säkerställa Sveriges framtida konkurrenskraft.

Regeringens energipolitiska ambition är att bryta vårt oljeberoende till år 2020. Tyvärr ger regeringens skrift om utvecklingen av förnybar energi ingen anvisning om hur mycket detta kostar.

Att det blir mycket dyrt är helt klart. Och vad blir reaktionen när notan ska betalas?

Samtidigt med dessa utmaningar står vi inför det nu genomdebatterade problemet med en åldrande befolkning. Jämfört med andra industriländer har Sverige här agerat föredömligt tidigt med en reform av pensionssystemet.

Men ytterligare åtgärder krävs för att begränsa kostnadsökningarna för åldrings- och sjukvården som följer med ett ökat antal åldringar.

Mot denna bakgrund är det djupt oroande att åtgärder för att säkerställa Sveriges framtida konkurrenskraft och klara omställningen av vårt energisystem inte diskuteras i valrörelsen.

Här är en meny över åtgärder:

• **Tillsättandet** av en globaliseringskommission där företagare, fackrepresentanter, ekonomer och politiker samlas i linje med vad företrädare för TCO föreslagit.

• **En gradvis sänkning** av arbetsgivaravgiften i syfte att få in både

ungdomar och invandrare i arbetslivet. Se över bidragssystemet i samma syfte.

• **Arbetsmarknadsreform** i syfte att göra det lättare för företag att avskeda anställda samtidigt med bättre arbetslöshetsersättning enligt danskt mönster.

• **Ett program** i syfte att stimulera invandring av kvalificerad arbetskraft. USA har ett kvotbaserat system för immigration av akademiskt högutbildad arbetskraft. Denna politik ses som mycket viktig för USA:s förmåga att behålla sin internationella konkurrenskraft. I Europa överväger Frankrike liknande lagstiftning.

• **Kvalitetsinriktad reform** av utbildningssystemet för att säkerställa vår konkurrenskraft och skapa välbetalda jobb i Sverige. Ge näringslivet starkt inflytande över inriktningen av universitetsutbildningen.

• **Låt risken** för att värdefulla resurser lämnar Sverige vara en vägledande princip vid översyn av skattesystemet.

Skattelättnader för bostäder, en tillgång som inte hotar att flytta till låglöneländer, kan vänta medan behovet av skatteförändringar för globalt lättroliga resurser – kapital och kvalificerad arbetskraft – måste ses över snarast.

BÖRJE TALLROTH

fil lic i nationalekonomi

Tallroth har arbetat som ekonom på Världsbanken i 23 år. Ekonomisk rådgivare åt Saudi Arabiens regering i fem år och tidigare verksam med långtidsutredningarna på det svenska finansdepartementet.

SvD.se

Diskutera artikeln

• svd.se/brannpunkt

INLÄGG | Fp

Överdrifter i intrångsskandalen

Denna affär, som utspelar sig i fildelningens tidevarv, har fått rent löjliga proportioner och när lär sig ledande politiker att inte vara så snabba på att moraliskt fördöma sina motståndares mänskliga tillkortakommanden?

Jag har varit med på innerplan i många valrörelser och när man kämpar därute uppfattar många valarbetare, speciellt de yngre, att man deltar i ett krig. Och som i alla krig är underrättelsetjänst en viktig del. Underrättelser skaffar man sig vanligtvis genom att systematiskt följa "fienden" på möten, nätet, medier etc. Och att utnyttja alla blottor man kan.

Under mina år som kampanjmakare hade vi ofta tillgång till olika "fiendedeplaner", som nitiska valarbetare fick tag på. Jag kan inte minnas att de uppgifterna spelade någon som helst roll för valrörelsens fortsatta arbete.

När man nu lyssnar på partiernas "fina" och moraliskt högtstående representanter förefaller det som att de glömt hur det går till i verkligheten. Men det är kanske typiskt för denna valrörelse att verkligheten inte spelar så stor roll i retoriken.

Självklart ska man inte olagligen "bryta sig in" i motståndarpartiers nätverk. Men vilken betydelse har det egentligen? Knappast någon vill jag påstå. Att försöka störa motståndarpartierna olik utspel kan man göra bra ändå utan tillgång på "hemlig" information.

Lars Lejonborg talade om moraliskt förfall i socialdemokratin i samband med att en övernitisk socialdemokratisk valarbetare skickade några oskyldiga anonyma mejl. Vilken larvig överdrift. Nu får han kanske skylla sig själv.

Och jag avstår från att påminna statsministern om allt kul jag gjorde som SSU:are. Får jag be om lite sans och tolerans i valarbetet.

HARALD ULLMAN

PR-konsult och fd kampanjmakare

SvD.se

Hitta de senaste Brännpunktartiklarna • svd.se/brannpunkt

INLÄGG | Uppmuntra läslusten

Skolbibliotek hör hemma i skollagen

För att motverka ungdomars vikan- de läsintrasse och locka till läslust i skolan månar alla om skolbiblioteken.

I linje med detta har Skolverket i år följande regeringsuppdrag: "Skolbibliotekens roll i det pedagogiska arbetet skall uppmärksammas särskilt utifrån en granskning av hur kommunerna lever upp till sitt lagstadgade ansvar beträffande skolbiblioteken och hur dessa används för att stärka elevernas lärande."

Vilket lagstadgat ansvar? Till och med erfaret skolfolk tvekar. Så här ligger det till.

Skollagen nämner inte alls skolbibliotek. Läroplanen är mycket fåordig på denna punkt. Det är grundskoleförordningen som i 1 kap 4 § upplyser att bibliotekslagen har bestämmelser om skolbibliotek.

Bibliotekslagen stadgar i sin tur (5§) att det ska finnas "lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material i utbildningen".

Vad beror det då på att nästan hälften av landets kommunala grundskolor, och majoriteten av de fristående, helt saknar eller har mer

Enklare med reglering direkt i skollagen.

FOTO: TOMAS ONEBORG

eller mindre obemannade skolbibliotek?

Ett svar kan vara att skolans biblio-

tek, som har en pedagogisk uppgift, regleras i en lag på kulturområdet. Detta skapar oklarhet om vem som bär ansvaret för att det finns skolbibliotek över huvud taget i en kommun och för driften av dessa.

Reglera skolbiblioteken direkt i skollagen så blir allt mycket enklare. I den danska folkskolelagen slår rakt och enkelt fast att varje skola ska ha ett skolbibliotek, bemannat av fackutbildad personal. Punkt slut.

Det är ett bra föredöme.

KALLE GÜETTLER

ordförande i Nationella skolbiblioteksgruppen